

Badanie specyfiki bezrobocia w wybranych powiatach województwa mazowieckiego, w zakresie stanu obecnego, perspektyw rozwoju sytuacji na lokalnych rynkach pracy oraz wniosków dla polityki rynku pracy.

Wyniki ankiet realizowanych metodą delficką

Prognozy ekspertów dotyczące zmian sytuacji na lokalnych rynkach pracy.

powiat łosicki

ETAP II

RAPORT

Realizacja: MillwardBrown SMG/KRC
Warszawa, ul. Nowoursynowska 154A

Warszawa, październik – grudzień 2009

WSTĘP

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane na podstawie wyników badania ankietowego zrealizowanego metodą delficką.

Badanie przeprowadzone zostało na 250 respondentach w 10 wybranych powiatach województwa mazowieckiego, w tym na 25 respondentach w powiecie łosickim.

Ankiety wysłane zostały do ekspertów lub praktyków zorientowanych, z racji wykonywanego zawodu, w problematyce związanej z rynkiem pracy oraz bezrobociem.

Respondenci reprezentowali różne instytucje z terenu danego powiatu: Powiatowe Urzędy Pracy, Starostwa Powiatowe, lokalne kluby pracy, lokalne organizacje pozarządowe, Urząd Marszałkowski, ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, lokalne prywatne agencje zatrudnienia oraz lokalne firmy doradztwa personalnego.

Zadaniem respondentów było ustosunkowanie się do szeregu kwestii dotyczących lokalnego rynku pracy oraz przewidywanego rozwoju, w nawiązaniu do sytuacji aktualnej.

Wyniki zaprezentowane zostały osobno dla każdego powiatu.

Definicja pojęć:

Poniżej zdefiniowane zostały - występujące w raporcie - najważniejsze pojęcia związane z rynkiem pracy.

- **Stopa bezrobocia:** Procentowy udział liczby bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności aktywnej zawodowo, tzn. pracującej i bezrobotnej, (źródło: <http://www.stat.gov.pl/gus>).
- **Wskaźnik zatrudnienia:** Udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, (źródło: <http://www.stat.gov.pl/gus>).

ANALIZA WYNIKÓW DLA POWIATU ŁOSICKIEGO

Respondentom, jako punkt odniesienia zostały podane wielkości omawianych parametrów z końca grudnia 2008. W oparciu o nie, określili oni przewidywane wielkości parametrów zatrudnienia i bezrobocia, udziałów zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki, oraz zmian w strukturze bezrobocia w perspektywie końca 2010 roku.

Ekspertcy uznali, że stopa bezrobocia będzie wzrastać. W porównaniu z 11,1% dnia 30 grudnia 2008, na koniec roku 2009 miałyby wynieść 12,5%, i na koniec 2010 osiągnąć wartość 13,6%. Jednocześnie przewidywany jest spadek wskaźnika zatrudnienia o ponad 1,5 punktu procentowego, w stosunku do końca roku 2008, ale oczekuje się, że utrzyma się on już później na podobnym poziomie 56% aż do końca roku 2010.

Przewiduje się, że w ciągu dwóch lat zajdą tylko niewielkie zmiany w proporcjach zatrudnienia między sektorami rolniczym, przemysłowym i usługowym. Ekspertcy przewidują nieznaczny wzrost zatrudnienia w sektorze przemysłowym kosztem sektorów rolniczego i usługowego.

Respondenci prognozują, że sytuację na rynku pracy będą raczej pogarszać ogólna kondycja gospodarcza w kraju oraz nieudolna działalność organizacji powołanych do walki z bezrobociem. Również przy ocenie działań rządu przeważały negatywne przewidywania odnośnie skutków tej działalności. Pozytywnie wpłyną na miejscowy rynek pracy wysiłki Powiatowego Urzędu Pracy, największe nadzieje pokłada się jednak w pomocy napływającej z Unii Europejskiej, a także w rozwoju dotychczasowych i powstawaniu nowych, lokalnych przedsiębiorstw.

Z prognoz ekspertów wynika, że przewaga mężczyzn wśród bezrobotnych znacznie się zmniejszy i proporcje między bezrobotnymi w obu grupach zaczną się wyrównywać. Przewiduje się wzrost udziału kobiet wśród bezrobotnych o prawie 3 punkty procentowe. Na koniec 2010 udział ten ma wynieść 48,3%. Ciekawych zmian oczekuje się w strukturze wykształcenia bezrobotnych. Dość istotnie spadnie udział osób z wykształceniem gimnazjalnym oraz zasadniczym lub średnim zawodowym, na rzecz osób, które ukończyły liceum ogólnokształcące lub studia wyższe. Z pewnością wynika to częściowo z tego, że coraz mniej jest w społeczeństwie osób z niskim wykształceniem, ale należy również pamiętać, że brakuje na rynku dobrych fachowców, osobom z konkretnym zawodem łatwiej jest znaleźć pracę, a w ostatnich latach wiele osób wybierało zbyt popularne kierunki studiów. Analizując natomiast przewidywania odnośnie zmian w strukturze wiekowej bezrobotnych,

należy zwrócić uwagę na wzrost o 3 punkty procentowe udziału osób powyżej 45 roku życia w ogóle zarejestrowanych, podczas gdy udział ludzi poniżej 25 roku życia spadnie o 2 punkty procentowe. Oznacza to, że osobom dojrzałym ciężiej będzie dorównać młodym na rynku pracy.

Za dominujący problem łosickiego rynku pracy respondenci uznali brak ofert pracy od pracodawców. Poza tym, prawie 80% badanych do najważniejszych problemów zaliczyło duży odsetek pracujących w tzw. „szarej strefie”, i kolejne 42% - niechęć do podjęcia oferowanej pracy legalnej.

Za branże schyłkowe, jeśli chodzi o zatrudnienie, respondenci uznali przemysł i rolnictwo. Ponad połowa badanych przewidziała likwidację miejsc pracy w tych sektorach, żaden nie oczekuje powstania nowych miejsc pracy w przemyśle. Największy wzrost zatrudnienia prognozuje się w budownictwie, gdzie powstawania nowych miejsc pracy oczekuje prawie 75% respondentów. Handel i usługi będą także zwiększać ilość miejsc pracy, ale tam niektóre będą również likwidowane.

Prawie 70% badanych przepowiada powstawanie małych przedsiębiorstw, tymczasem tylko 26% przewiduje ich likwidowanie. Wynikać to może z dobrych doświadczeń przy przyznawaniu dopłat do otwarcia działalności gospodarczej, gdzie większość nowych podmiotów utrzymuje się na rynku, rozwija i tworzy kolejne miejsca pracy. Prawdopodobnie z przyzwyczajenia do nierentowności państwowych przedsiębiorstw, dużym przedsiębiorstwom respondenci nie wróżą sukcesu i przewidują raczej ich likwidację.

Eksperti prognozują sporą aktywność w zakresie powstawania i likwidacji przedsiębiorstw zarówno w powiecie jak i poza jego granicami, jednak uważają, że tylko likwidacja przedsiębiorstw dotknie w podobnym stopniu obu tych lokalizacji. Ponad dwa razy więcej respondentów spodziewa się powstawania nowych przedsiębiorstw raczej poza granicami powiatu łosickiego.

Lokalny rynek pracy postrzegany jest, jako dość zależny od światowego kryzysu gospodarczego i oczekuje się, że odrobinę silniej niż w 2009 jego skutki odczuje się w roku 2010.

Eksperti są optymistami w przypuszczeniach o sytuacji na rynku pracy w przyszłości. Przewidują, że sytuacja cały czas będzie się poprawiać. Podczas gdy dzisiejsza sytuacja przez ponad 40% respondentów oceniana jest negatywnie, za 5 lat złej sytuacji spodziewa się już tylko 20%, a za 10 lat – 15% badanych. Dobrej sytuacji po upływie 10 lat spodziewa się czterokrotnie więcej respondentów niż za rok.

WYNIKI ANKIET DLA POWIATU ŁOSICKIEGO

1. Prognozy dotyczące poziomu i struktury zatrudnienia i bezrobocia

Tabela 1 Zatrudnienie i bezrobocie – dane na 30 grudnia 2008 roku i prognozowane na koniec 2009 i 2010 roku

	stopa bezrobocia	wskaźnik zatrudnienia
Na 30 grudnia 2008	11,1%	57,5%
pod koniec roku 2009	12,5%	55,9%
pod koniec roku 2010	13,6%	56,0%

Tabela 2 Udział zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki – dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010

	Koniec 2008	Koniec 2010
Sektor rolniczy	68,2%	67,7%
Sektor przemysłowy	10,0%	11,1%
Sektor usługowy	21,8%	21,3%

Tabela 3 Czynniki, które będą miały wpływ na rynek pracy i poziom bezrobocia – prognoza na 2010 rok
(1 - bardzo pozytywny wpływ; 5 bardzo negatywny wpływ)

	1	2	3	4	5	średnia
Działania Rządu	0,0%	21,1%	26,3%	26,3%	26,3%	3,6
Sytuacja gospodarcza w kraju	10,5%	15,8%	21,1%	42,1%	10,5%	3,3
Pomoc Unii Europejskiej	15,8%	47,4%	10,5%	15,8%	10,5%	2,6
Działania Powiatowego Urzędu Pracy	15,8%	36,8%	26,3%	15,8%	5,3%	2,6
Działalność organizacji w powiecie powołanych do walki z bezrobociem	5,3%	26,3%	21,1%	42,1%	5,3%	3,2
Powstanie nowych przedsiębiorstw / zakładów pracy	26,3%	36,8%	10,5%	15,8%	10,5%	2,5
Rozwój lokalnych przedsiębiorstw/ zakładów pracy	26,3%	36,8%	15,8%	10,5%	10,5%	2,4

Tabela 4 Udział kobiet i mężczyzn w strukturze bezrobocia – dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Kobiety	45,4%	48,3%
Mężczyźni	54,6%	51,7%

Tabela 5 Udział osób z poszczególnych kategorii wykształcenia w strukturze bezrobocia – dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Gimnazjalne i poniżej	28,8%	25,5%
Zasadnicze zawodowe	28,2%	26,0%
Średnie ogólnokształcące	11,2%	16,9%
Średnie zawodowe	22,6%	19,6%
Wyższe	9,2%	11,8%

Tabela 6 Udział osób z poszczególnych kategorii wieku w strukturze bezrobocia - dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Do 24 lat	25,5%	23,5%
25 – 44 lata	47,8%	46,7%
45 lat i powyżej	24,9%	28,0%

Tabela 7 Diagnoza problemów dominujących w powiecie

Brak ofert pracy od pracodawców	89,5%
Brak kompetencji zawodowych bezrobotnych	26,3%
Brak psychicznej gotowości do podjęcia pracy przez bezrobotnych	21,1%
Niechęć do podjęcia oferowanej pracy legalnej	42,1%
Duży odsetek pracujących w tzw. „szarej strefie”	78,9%
Upadłość / zwolnienia w dużych zakładach pracy w Pana(i) powiecie	36,8%
Inne czynniki	0,0%

2. Prognozy dotyczące powstawania / likwidacji nowych miejsc pracy

Tabela 8 Prognoza dotycząca sektorów gospodarki, w jakich pod koniec 2010 będą powstawały nowe miejsca pracy / będą likwidowane miejsca pracy
(wyniki nie sumują się do 100%, gdyż istniała możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi)

	powstaną nowe miejsca pracy	będą likwidowane miejsca pracy
Przemysł	0,0%	57,9%
Handel	52,6%	21,1%
Usługi	52,6%	10,5%
Budownictwo	73,7%	5,3%
Rolnictwo	15,8%	52,6%

Tabela 9 Prognoza dotycząca wielkości przedsiębiorstw, jakie w perspektywie do 2010 roku będą powstawać / będą likwidowane
(wyniki nie sumują się do 100%, gdyż istniała możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi)

	będą powstawać	będą likwidowane
Małe	68,4%	26,3%
Średnie	26,3%	15,8%
Duże	5,3%	26,3%

Tabela 10 Prognoza dotycząca lokalizacji, w jakiej, w perspektywie do 2010 roku, będą powstawać nowe przedsiębiorstwa / będą likwidowane przedsiębiorstwa

	będą powstawać przedsiębiorstwa	będą likwidowane przedsiębiorstwa
W powiecie	31,6%	47,4%
W województwie mazowieckim, poza powiatem	78,9%	52,6%

3. Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy

Tabela 11 Prognoza dotycząca wpływu kryzysu gospodarczego na lokalny rynek pracy w perspektywie końca 2009 roku i roku 2010 (1 - bardzo mały wpływ; 5 - bardzo duży wpływ)

	1	2	3	4	5	średnia
Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy na koniec 2009	5,3%	21,1%	31,6%	31,6%	10,5%	3,2
Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy na koniec 2010	5,3%	21,1%	26,3%	42,1%	5,3%	3,2

4. Propozycja zmian w lokalnym systemie edukacji

Tabela 12 Propozycja zmian, jakie należałoby wprowadzić w ciągu najbliższego roku w lokalnym systemie edukacji, aby dostosować go do lokalnego rynku pracy

▪ Dofinansowanie szkolnictwa zawodowego, tak, aby kształcenie praktyczne przygotowywało do wykonywania zawodu z wykorzystaniem najnowszych technologii;
▪ Dostosowanie profilu nauczania w szkołach do potrzeb lokalnego rynku pracy;
▪ Fachowe przygotowywanie młodzieży do zawodów, które są aktualnie poszukiwane na rynku pracy;
▪ Położenie nacisku na praktyczną naukę konkretnych zawodów, zmiana systemu kształcenia zawodowego, tak aby kształcił fachowców;
▪ Prowadzenie analiz lokalnego i krajowego rynku pracy, prowadzenie ścisłej współpracy pomiędzy powiatowymi urzędami pracy a szkołami w celu określenia zapotrzebowania na określone zawody i specjalności i dostosowane oferty edukacyjnej do zmieniającego się rynku pracy;
▪ Prowadzenie edukacji w zakresie zakładania własnej działalności gospodarczej;
▪ Rozwój i zwiększenie liczby szkół zawodowych;
▪ Udoskonalenie podstawy programowej;
▪ Zlikwidowanie liceów profilowanych, nie przygotowujących do żadnego zawodu;
▪ Zwiększenie dostępu do informacji na temat zakładania małych i średnich przedsiębiorstw, z wykorzystaniem środków unijnych;

5. Prognozy dotyczące ogólnej sytuacji na rynku pracy w różnych perspektywach czasowych

Tabela 13 Prognoza dotycząca ogólnej sytuacji na rynku pracy w powiecie w różnych perspektywach czasowych (1 – zła sytuacja; 5 bardzo dobra sytuacja)

	1	2	3	4	5	średnia
Sytuacja na rynku pracy na dziś	10,5%	31,6%	52,6%	5,3%	0,0%	2,5
Sytuacja na rynku pracy za rok	5,3%	36,8%	47,4%	10,5%	0,0%	2,6
Sytuacja na rynku pracy za 5 lat	5,3%	15,8%	52,6%	21,1%	5,3%	3,1
Sytuacja na rynku pracy za 10 lat	5,3%	10,5%	42,1%	31,6%	10,5%	3,3